

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

Цена за Србију:	
на годину	6 дин.
на пола године	3 дин.
за стране земље на годину	9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Преталату ваља слаћи унутрњом на општин-
ски суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 27. Јуна 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почет у 6 часова по подне.

(СВРШЕТАК).

Председник. Молим вас господо, прелазимо на дневни ред. Изволте чути извештај о лицитацији држаној за издавање под закуп дућана у фишекдијској улици.

Секретар прочита.

Председник. Вама је господо, познато, да смо имали молбу телала оvd., којом нам нуде за све дућане по 24 дин. на месец. Ја сам им тражио 30 дин. и рекао нека дођу на лицитацију и нека лицитирају. Сад је ваша ствар хоћете ли одобрити ову лицитацију.

Ник. Борђевић. Лежи ли на општини дужност да мора вселити телале из вароши?

Ја мислим, да би сад била добра прилика, да то питање свршимо. Кад би се случајно каква болештина појавила, онда би одбор морао да тражи место, где би телале иселио. Ја се бојим, да ~~не~~маднемо после кубуре с телалима.

Председник. Државна власт је решила да се телали иселе на Дорћол, но они су се после жалили и добили право, а се могу иселити и у фишекдијску улицу од чесме на више. А чесма лежи баш наспрам општинских дућана, те су с тога они молили министра, да их не иселјава, док не буду готови општински дућани. На општини је дужност, да она о њима води бригу.

Гл. Јосиповић. Мени се чини, да је онда било говора о томе, да се држи лицитација, па ако дају колико други онда да се њима уступе ти дућани.

Ник. Борђевић. Кад су телализнали, да је лицитација држана, ако су им дућани потребни, требали су да дођу и да лицитирају. Ја мислим, да би најбоље било, да ми одобримо ову лицитацију, а оне остале телале, ако полиција тера да се иселе, нека раде шта знаду.

Др. Марко Лeko. Да ли је на овој лицитацији изашла она цена, која би се постигла, кад би се ти дућани дали телалима по 30 дин.

Председник. Није. Изашло је 26 дин.

Св. Милојевић. Ја би одобрис све лицитације, само не бих оне, које су узете за шпекулацију, јер ту се види да су неки узели по 2 дућана за шпекулацију.

Петра Видаковић. За које је време дато?
Председник. До 90-те године.

Петра Видаковић. Ја мислим да ми одобримо само за годину дана.

Самуило Пијаде. То је мало. Нека се свет и тамо научи, а телали су наша сиротиња.

Председник. Ова 4 месеца не треба ни да рачунамо, јер да они нису дошли, дућани би остали празни.

Петра Видаковић. Ја нисам за то, да се одобрис за 2 године и 4 месеца, него, нека се одобрис за једну годину и 4 месеца.

К. Главикић. Ја мислим, да је ово чист рачун, кад се одобрис до 90-те године. Дућани се рентирају са 20%.

Св. Боторић. Ја сам за то, да се дућани који су узети за шпекулацију, не одобре.

Председник. Могли би примити лицитацију само за она два дућана што су дати за 500 и 480 дин. годишње. Остале да суд или председништво уступе али за већу цену.

Н. Борђевић. Ако општина почне тако, да држи једну лицитацију, па другу, онда неће нико ни лицитирати.

Председник. Али господо, ако ми изгубимо за 4 месеца кирију.

Н. Борђевић. Господо, имајте на уму то да нема смисла водити толики разговор око тих дућана.

Св. Милојевић. Општина није правила оне дућане за сиротињу, него за свој приход.

Председник. Ко је за то, да се по моме предлогу одобрис ова лицитација, тај ће казати „за“, а ко је за то, да се овласти председник, да позове телале и да тражи 30 дин. тај ће казати „против“.

(Настаје гласање).

Гласало је: 10 „за“ и 6 „против“.

Дакле одобрена је ова лицитација, онако како сам предложио.

Ми смо решили прошли пут, да се држи лицитација за грађење двају канала. Чујте извештај о томе.

Секретар прочита.

Г. Јосиповић. Ја сам био на тој лицитацији. Мени се чини, да је ту било договора, јер је било 5—6 предузимача, а ни један није хтео, да лицитира, тек пошто смо закључили лицитацију дао је један кауцију.

Ник. Борђевић. Баш више пута потрзано је питање, да општина треба да да доказа, да од лицитације не одступа.

Гл. Јосиповић. Мени се чини, да је кратак рок био одређен.

Председник. Ствар је била хитна.

Петра Видаковић. Нека се држи друга лицитација у

што крајем року и нека се јави еснафу и нека се изда оглас. (Врло добро).

Председник. Дакле решено је, да се држи у што крајем року друга лицитација. (Тако је).

Сад имамо другу лицитацију. Царинарница београдска тражила је, да се направи калдрма доле на Сави и то врло хитно, с тога сам ја наредио, да се држи лицитација. Чујте извештај.

Секретар прочита.

Св. Богорић. Молим вас, да чујемо услове, и каква је величина камена према тој цени.

Коста Главинић. Овде се тражи, да величина једног камена не сме бити мања од 4 кв. десим.; а за тим се, како ми се чини, тражи и колубарски песак, с тога држим, да није скупо и да треба одобрити ову лицитацију.

П. Видаковић. Мени се чини, да је ово скупо, јер у предрачуну је 1:40 дин. а изашло је 1:80 за кришење од квадр. метра. Зато бих ја био мњења, да се држи нова лицитација.

Св. Милојевић. Ако општина не оправи ову калдрму, онда ће то учинити ђумрук на рачун општине, па ће то коштати скупе.

К. Главинић. Услови су добри — бољи но и кад до сада, и у њима је врло важан онај захтев: да камење не сме бити шињасто на доњој страни а то захтева и више посла при калдрмисању. За тим се захтева и слој колубарског песка дебео 10—15 см. што је такође добро.

Секретар прочита услове.

К. Главинић. Е онда је скупо.

Председник. Пристаје ли одбор, да се држи друга лицитација? (Пристаје).

Сад долази откопавање Миријевске улице. Изволте чути извештај.

Секретар прочита.

Председник. Кад сам дошао за председника ја сам затекао да су за откопавање плаћене раније цене од 1:20 и 1:50 и 1:67 дин. од кубног метра. Ја сам постигао цену од 0:55, 0:60 пара и у најкупљој диштанцији 1 динар. На овој лицитацији били су свега 2 лицитанта, што по закону није довољно. Дакле види се, да опет има неког договора.

Мил. Јанковић. Ја сам питао предузимаче за то, а они кажу, да је с тога, што морају да положи 50 лук. кауције.

Председник. Ја мислим, да кад узму ситнији предузимачи, онда им се може издавати суботом „а конто“ онога, што су израдили.

Св. Богорић. Ја мислим, да се г. председник може погодити са неким предузимачем јевтиније а при том да му се неделно исплаћује зарада.

Н. Борфевић. Може им се издавати три четврти од израђеног посла.

Гл. Јосиповић. Може им се у приликама, када буде корисно, задржавати и 5 од сто, од зараде и тако само доћи до јевтиније цене.

Председник. То би било одступање од закона, но ако општина нађе да је по њу корисно, може то учинити.

За овим је одбор овластито председника да посао уступи с киме се најевтиније погоди.

Коста Главинић. Овом приликом, кад ово питање претресамо, ја бих имао један предлог а тај је: Да се

камени отпатци, који остају при калдрмисању улица однесе на једно одређено место те да се од њих преправља резервни шљунак. Ја сам видео, да на ономе празноме троуглу у светогорској улици има такви отпадака расту-рени, а могли би се корисно употребити.

Председник. Где раде предузимачи са својим материјалом, то је њихово, а кад они раде с нашим материјалом онда то нама остаје.

Ми можемо решити, да отпатци остану општини, где год се гради калдрма.

Гл. Јосиповић. Молим вас, господо, да ли одбор при-ма мој предлог, да се предузимачима издаје аконто на израђени посао; у кауцију пак да се може узимати свега по 5%, а других 5 задржава од рате зараде. (Прима се).

Председник. Молим вас господо, ви сте у једној ранијој седници закључили да се изврши поновни преглед рачуна из 1884. 5. и 6. године, но рачуновођ општински подноси реферат да се то не да извршити; за то вас молим да чујете његов реферат и разлоге у њему. (Рачуновођ прочита).

П. Видаковић. Од куда то долази, да нам рачуновођ износи овај извештај, кад смо ми одредили комисију за то? Од куда то да он диктира овде? Ја мислим, да је ово увреда за сам одбор. Ја не знам, ко му то право даје; ја не знам шта може још од нас бити!

Председник. Ја сам вашу наредбу извршио. Ја сам наредио рачуновођи, да то изврши. Он је све ту написао и каже, да је он одговоран. Ни ја се сам не слажем с тим тоном.

П. Видаковић. Према нашем мишљењу, ово је увреда за нас, ово је увреда за нашег одборника г. Лека. Ја сматрам, да је увредио цео одбор, а мислим, да и цео одбор тако сматра.

Др. Т. М. Лeko. И мени изгледа чудноват овај реферат општи ског рачуновође. Између осталог он вели, да ја нисам долазио у седнице комисије за преглед општинских рачуна, а ја на против кажем да сам долазио исто онако редовно као што и овде долазим. Мило ми је што подноси позиве као доказ, да сам у седнице те комисије редовно звао. Из тих позива види ће се бар, како смо ретко позивани и да се у ово неколико седница колико смо их имали није ни могао сав посао свршити, нарочито кад се узме у обзир и то, да неколико пута нису ни држане седнице због тога што од петорице чланова поменуће комисије нису били ни тројица на окупу.

Само фалсификованим документима могао би рачуновођа доказати да нисам у седнице долазио и да се због мене нису могли рачуни прегледати.

Врло је жалосно, да се један општински чиновник усуђује, да своју кривицу оправдава тиме, што утерује другог и то општинског одборника у лаж.

Сам тај факт, што је рачуновођа послао општинске рачуне главној контроли пре но што их је одбор прегледао, што никако — није смео учинити, сам тај факт показује, какав је то чиновник.

Св. Милојевић. По закону је, да одбор општински, ко контролна власт, прегледа све рачуне прихода и расхода општинског, и догод их оп не прегледа, не могу се слати никаквој власти, а камо ли главној контроли. У закону

стоји овако (прочита). Овде су се суетигли рачуни од три године. Кад ови рачуни нису у своје време прегледани, па ни онда кад су одређени прегледачи; и кад овај одбор наређује да се рачуни понова прегледају, орган општинске власти без овога прегледа шаље рачуне главној контроли на преглед. То је противно закону и тај поступак треба осудити.

Председник. Дакле резултат је свега тога: да сте незадовољни с овим рефератом и да треба тражити натраг рачуне од главне контроле.

Св. Милојевић. То није одборско да их тражимо од контроле.

Св. Богорић. Ја мислим, да треба према оваквом неумесном раду органа општинског, треба казнити. Што се тиче самих рачуна, ми се надамо, да их она неће ни примити, а онај, који је учинио противно закону, нека после одговара њој. Овде ми треба, да донесемо закључак, што је нанета увреда одбору.

Петра Видаковић. Главна контрола не може се упуштати у преглед док одбор општински не одобри, а како види да то није учињено, она ће их сама вратити.

Сад треба о томе да се реши: да се рачуновођа казни за овако писање и овако поступање. Ја не могу никако, да се задовољим, док се он за ово не казни, јер он правдајући своју незакону радњу вређа одбор ове општине.

Св. Милојевић. Ја сам законом доказао, да је одбор био у праву што је наредио понова преглед. И према томе неумесно је, пребачено одбору „да је његова одлука неумесна“. А што се тиче тога, да ли ће главна контрола, да се упушта у прегледање рачуна, и ако они нису од одбора прегледали, то је њена ствар.

Председник. Онда, кад је ова ствар претресана, рачуни су већ били тамо, и ја да сам знао зато, не бих ни тражио да се одређује комисија.

Св. Богорић. Па ко води онда рачуна о општини?

Председник. Води председништво. Ја нисам знао за то, нити је то по мом наређењу учињено.

Св. Богорић. Ми овде имамо да решимо, што је нанета увреда одбору; иначе овде не треба ни долазити. Да су рачуни чисти не би се тако ни радило.

Св. Милојевић. Одбор не би требао сад да се упушта у претрес рачуна. Они су већ послати главној контроли. Сад њена је ствар да ли их прегледати или неће. Правило је да рачуне прегледа одбор; пошто их одбор прегледа, треба да се изнесу грађанству, — а овде све то није учињено, него су рачуни без овог прегледа одмах послати главној контроли. Овакав поступак органа општинских треба осудити; па и казнити.

Председник. Ја сам потпуно истог мишљења којег је и г. Светозар. Орган општински послао је рачуне главној контроли. Она, кад види, да нема спроводног писма и одобрења одборског, чиниће своје.

Св. Богорић. Што се тиче нас одборника, за овакво дрско понашање ја предлагем, да се рачуновођ с места отпусти из службе; а ако то управна седница не усвоји, онда одбор дотле да не ради.

Председник. Кад ми је подносио овај извештај, ја сам му казао, да га не могу изнети пред седницу ја, него да сам дође у седници и објасни своју ствар.

Н. Ђорђевић. Ја мислим, да ће се сваки од одборника сложити с тим, да рачуновођу треба казнити за овако понашање. Али шта ћемо, ако контрола нађе, да рачуни нису исправни а ми га већ отпустили? Треба, господе, о томе размислити.

Ни ја нисам за то, да се три такав чиновник, само би требало изабрати један пут, којим да се пође.

Св. Богорић. Лепа је примедба г. Ђорђевића, али никако се не може рећи, да су његови рачуни исправни, кад их је он послао без одобрења одборског. То је ствар са свим споредна. Али овде је нанета увреда одбору. То се не може трпети, сем ако хоћемо, да долазимо овде да се с нама спрдају органи и служитељи општински.

Петра Видаковић. Не стоји разлог г. Ђорђевића, да нам он неће одговорати, ако га отпустимо. Он мора одговорати. Његова је дужност таква, да он мора сутра предати све коме се нареди.

Ми тражимо да он још од вечерас престане бити општински званичник.

Никола Ђорђевић. Пре но што би коју реч рекао, молим господу одборнике, да ме не разумеју рђаво. Мислио сам да изискује достојанство и углед одбора, да се он вечерас не отпусти. Нетреба то на пречац решавати. Има времена за то. То можемо решити на првој седници.

Др. М. Т. Леко. Ако има места да се говори о раздражености, онда би ја требао бити најраздраженији јер мене је општински рачуновођа специјално и то врло сурово увредио. При свем том мишљења сам, да се вечерас не отпусти из службе, но да се нарочито, пред извесном комисијом, о овом предмету саслуша, па тек онда, да се осуди.

Председник. Оно се може у начелу решити да он не буде општински чиновник, али ја мислим, да је коректније, да се одреди једна комисија, која ће ово да извиди и у исто време да размисли, ко ће да га заступа тамо,

Никола Ђорђевић. Ствар је исцрпљена. Молим вас ставите на гласање.

Председник. Шта ћу да ставим на гласање. Ја мислим, да нико није противан да се он казни, само не одмах вечерас, него то да оставимо после комисијскога рада.

Н. Ђорђевић. То би била рђава практика.

Св. Богорић. Никако другаче не можемо, него да га одмах отпустимо из службе за овакво понашање. Један чиновник да вређа одбор, па да опет буде чиновник, — то не можемо дозволити.

Н. Ђорђевић. Али ако то захтевају општински интереси?

М. Велизарић. Баш општински интереси захтевају, да се одмах отпусти. Ја мислим, да ће комисија многа његова посла наћи у нереду.

Св. Милојевић. Ако овај чиновник буде одмах отпуштен, он не може бити одмах и разрешен. Може се сад отпустити, а сутра да се запечати каса и да отпочне да предаје дужност.

Св. Богорић. Ми нисмо никако ни мислили да се још вечерас разреши, него да се запечати његова каса и канцеларија.

Председник. Ви само тај закључак можете донети, а даљи поступак — отпуштање из службе, надлежност је

општинског суда — управне седнице. Ни ја ово не могу дозволити. Ја ћу тамо водити рачуна о вашим жељама. Ја бих вас молио, да из ваше средине одредите 2 или 3 па да и суд сутра одреди лице, које ће примити ту дужност.

Св. Боторић. Ја нисам правник, али из пракције знам, да ми можемо одредити 2—3 одборника, који ће одмах његову касу запечатити. Јер, кад смо ми пре могли контролеру на кланици да одуземо његове кључе прихода, онда можемо и то.

Св. Милојевић. Одбор као контролна власт по свима радњама општинским има право то да реши.

Председник. Он нема никакве касе нити рукује с каквим новцем.

П. Видаковић. Па он има акта, има књиге.

Председник. Код њега нема акта о издацима — код њега су уговори и књиге.

Св. Боторић. Са свим је оправдано мишљење, да се његова соба запечати, јер је он овде слагао да доктор није долазио.

П. Видаковић. Он је сад пред наше очи однео нека акта. Тако може сва документа да потрпа у џепове, па да однесе.

Председник. То што је сад у џеп метуо и однео нису званична и нумерисана акта, него позиви, којима се брани да су чланови комисије у седнице сазивани уредно. Но они још не говоре у његову корист ако сазивање није вршено на време. Рецимо да је он звао г. Лека у 3 сата па да овај није могао можда доћи због своје званичне дужности, него је дошао доцније.

Св. Милојевић. Ево како је у закону. (Чита).

Председник. Знам то. Али само за то, да запечатимо канцеларију, што је вас увредио, ја не могу да разумем. Ја се потпуно слажем с вама, да треба, да се казни; само се не слажем с тим, да се запечати канцеларија, јер тамо има и других чиновника, који прикупљају приходе. Он не ради ту сам. Ја ћу дати налог вечерас, да се он не пусти сутра у канцеларију. На послетку ту је државна власт, и ја ћу да се на њу позовем, ако ви другичије решите. Ја вам гарантујем, да он неће ући сутра у канцеларију. (Врло добро). Ја ћу да зовнем сад одмах патролцију да му заповедим.

М. Маринковић. Кад нам г. председник гарантује, да неће ући, онда изберимо комисију.

Председник. Ваш ћу закључак изнети пред управну седницу и мислим да ће га усвојити.

Ја ћу казати г. Станку, да не улази у канцеларију, док не преда дужност другоме, па после тога казаћу му, да је отпуштен.

Св. Милојевић. Ја мислим, да не би требало, да присуствује читава комисија, него да одредимо једног или двојицу. Ја предлагам за то г. Н. Ђорђевића,

Св. Боторић. Ја бих предложио г. Видаковића и г. Н. Ђорђевића.

Пера Видаковић. Ја не могу никако.

Председник. Ја бих предложио г. Милојевића и г. Лека, а ако г. Леко не могне доћи, онда г. Зах, Поповића.

Св. Милојевић. Ја не могу до подне, јер сам на дужности.

Председник. Па онда после подне. Ми ћемо имати посла до подне у нашој седници, а после подне да свршимо ту ствар. (Врло добро).

Молимо вас још неколико уверења. (Прочита).

Састанак је овај трајао до 9 часа у вече.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

ХП.

Друштво књига.

Књига је свет, у коме се не само даје живети него и уживати.

Вордсворт.

(Свршетак).

Ми смо још у почетку рекли: да се човек може познати по књигама које чита, као по људима с којима се дружи. А сад да споменемо неке од омиљених писаца најглавнијих људи. О Плутарховим обожаваоцима већ смо говорили; а он је као Монтењ друг најмисленијих људи. Шекспир је морао с пажњом проучити Плутарха — по што је из њега слободном руком податке вадио — али је чудновато да се у његовој библиотеци затекло једино дело Монтењево... Милтоново омиљено друштво били су: Омир, Овид и Еврипид. Тог последњег писца је веома ценио и Чарлс Џејмс Факс, налазећи у његову делу најбоље поуке за јавна беседништва. На против Пит је највише уживао у Милтону, и знао је на изуст читаве листове из „Изгубљеног Раја“. Сем Милтона, Пит је радо читао Њутоново дело „Principia“. Даље, Четамов љубимац био је *Баро* са његовим „Придикама“, многе од којих је он и на памет научио био; а *Берку* је право друштво и Демостен и Милт и Болинброк и Јонг.

Керан је највише ценио Омира, и сваке године прочитавао га је целога с краја на крај; а за тим је најрадије читао Виргила. Биограф Керанов Филипс прича како га је један пут видео где чита „Енејиду“ у кабинџи једне морске лађе, и то у часу кад је сво друштво спавало било у кревет морском болешћу. Међу поетама, Дантов љубимац био је Виргил, Корнејов Аукан. Шилеров Шекспир, Грајом Спенсер, а Колурицев Колинс и Бауле. Сам Данте био је љубимац већине велики песника од Шосера до Бајрона и Тенисона. Његови су (Дантови) обожаваоци били још и Лорд Бријам, и (историк) Наколи и Каргајл. Први (Брујам) је уве-

равао омладину у Гласоу да је, после Демостена, Данте најбољи учитељ ораторства, и правничког и свештеничког. Роберт Хол тражио је уточиште у Данту од страхотних болова своје кичме; а Сидни Смит налазио је под старост утехе у делима не тога песника. Карактеристика пој Гета је факт: да је он највише читао *Синнозину* „Етику“, рекав још, да та књига као ни једна друга годи његову душевну лицу.

Омиљени писац Борза био је Сент-Крисостом, а славног *Босиа*: Омир. Бурјан је највише ценио старе легенде Сер Бевиса из Саутемписа, и сва је прилика да је отуда добио прву мисао о своме „Хапилу“. Један од најбољих прелата инглеске цркве, Др. Џав Шарп, рекао је: „да су га Шекспир и Библија направиле архијепископом Јоршким“. Две књиге које су најдубље остале у младој души Џана Веслије биле су: „Угледање на Христа“ и Јеремије Телок „Свето живљење и умирање“. Весли је, у осталом, имао обичај да опомиње своје младе пријатеље противу сувишног читања. „Чувајте се, млада браћо, (вели им он) да не утонете у књигама. Више вреди једна литра љубави но ока знања“.... Сам Веслијев живот имао је дражи за младог мисленог читалца. Тако Колриџ вели, у своме предговору Саутајевом делу „Живот Весмија“ „да му је та књига, као и оне о животу Ричарда Бакстера, била друта и потпора и у болести и у досади — управо — кад год се зажелио каквог старог пријатеља, с ким се никада не би растајао.“

Сумет је бројао само неколико књига у својој библиотеци али су се оне звале: Омир, Виргил, Данте, Каменс, Тасо, и Милт'н. Деквинсијеви љубимци били су Дон, Шилиновора, Јеремија Телор, Милт'н, Саут, Баро и Сер Тома Браун. Он је описао ове писце као „Костелацију седам звезда“, каквима ни једна књижевност не броји равне; јер би вели из дела њихових он био кадар да извади читаву „Философију“.

У своме избору књига Фридрих Велики од Пруске, највише је нагињао француским писцима; и омиљени аутори били су му: Бел, Русо, Волтер, Ролен, Флери, и Малбранш, и један Инглез — философ *Лак*. Особито је ценио Белов „Речник“, који је чак у изводу на немачки превео и јавности предао. Лично, Фридрих Велики је био тај који је казао: „да су књиге велики део праве среће;“ а под старост је још говорио: „да ће књига бити и последња страст“ његова.

И ако чудно може да изгледа омиљени писац војводе *Блшера* био је Клопшток и његов Месија;“

а Наполеон Први најрадије је читао Осијана („Поеме“) и Вертера („Туге“). Наполеон је у осталом читао врло много. Пажњу његову занимао је и Гмир и Виргил и Тасо; новеле свију земаља, историја свију времена; као и математика, законодавство и теологија. Волтера је мрзео називајући га „бомбастом“ и „звечарен“. Омира, пак, и Осијана није се могао нахвалити. „Читај“ говорио је он на лађи „*Белерофону*“ — „и опет читај Ахиловог поету, а Осијана гутај; јер то су поете које узвишују душу нашу и праве људе великима“.... Наполеон је читао пажљиво и нашег Милтона, па је чак и признао Сер Иолину Камбелу на Елби, да му је он Милт'н помогао да добије битку на Аустерлицу; јер вели у тој је битци претегла и мегдан одржала артиљерија а не њено дејство потсећали су ме благовремено они стихови Милтонови што говоре о „ђаволским справама“!

Нити је војвода Велингтон био мање вредан читач. Његово главно друштво били су, пак, Кларендон, Вотлер, Адам Смит, Хјум, надвојвода Карло, Лесли и — Библија. Он је притом с великим интересом читао многе француске и енглеске „*мемоаре*“ — нарочило француске „*Memoires pour servir*“.... Његов биограф, Глег, вели да је на Велмеру војвода имао на мети и Свето Писмо и Цезарева „Коментар“, а судећи по белешкама које је на њима писао, морао их је пажљиво читати и на њих се позивати.

Али, ако су књиге најбоље друштво у старим годинама, оне су често и најбољи покретач у младим. Она књига која остави први и најдубљи печатак на младу душу, често ће направити и епоху у њену животу. Она може зажећи његово срце, распалити одушевљење, дати снази и радњи нов правац, и на тај начин *стално* подејствовати на карактер. Нова књига, у којој ми стечемо и нова али мудрија и зрелија пријатеља, но што сами себи можемо бити, у стању је да буде и полазна тачка новог живота. Ми се ту можемо осетити и као да смо се поново родили.

Од онога дана кад је Алфијери први пут прочитао Плутарха, Шилд Шекспира и Гибон писца, „Универсалне историје“ — од тога дана ти људи могу рећи и да су почели да живе.

У раној младости својој Ла-Фонтен је познат био као велика лештина; но чувши из уста Малербових једну оду, тргао се — кажу — узвикнуо: „и ја сам поета“. Његов се песнички ђеније доиста тада пробудио, да до века живи. За Шарла Босна лакоће кажу, да је прву ватру за науку добио,

читајући у младости Фонтелове „Хвале“ учених људи. Исто тако је једна друга књига Фонтенова „Мложина Светова“ подејствовала и на славнога Лаланда, који се после позиву научењака и одао. „Са задовољством (вели он сам у предговору истој књизи) спомињем овде дуг који дугујем писцу „Мложине светова“, за избор који сам у шестнајестој годни живота учинио“...

И Ласепед је, на исти начин дошао до студије природне историје, читајући Бофонову књигу „Histoire Naturelle“, на коју је он прво наишао у библиотеци свога оца, а за тим ју и напамет научио... На Гета је пак тако подејствовао Голдсмитов „Викар од Векфилда“, да му он сам признаје велики део свога најбољег образовања.

Ките био је у младости ненаситни читач; а познанство са „Вилом краљицом“ пробудило је песнички му дар још у седамнајестој години живота. Иста песма кажу да је задахнула и потоњег песника Каулија, који је први пут случајно наишао на саму књигу где лежи на прозору његове мајке; док се Колриџ и лично исповеда: да су на њега највише утицали песнички производи поете Баудеа.

Но књиге нису само покретале људе да се књигама одају; оне су их слале и на друга поља и мегдане. Тако, Хенри Мартин отпочео је своју јуначку мисионарску улогу по прочитању животописа Хенрија Бренерда и Дра Керија. Бентем приписује своју улогу у животу ванредном упечатку који је на њега, у младости још, учинио Лафонтан са својим „Телемаком“. „Мени је тај јунак (вели сам Бентем) остао у глави још из читања у седмој години; ја сам се као дететом у њега заљубио, а после сам и у себи говорио: а што као да не могу и ја да будем јецан Телемак“?...

Прва књига коју је Кабет купио и за коју је „три пене“ (30 п. д.) платио била је Свифтова „Прича о једном кориту“, и она му је, као детету, тако омилила да му је и на цео живот као писца, трагове оставила. Сва је прилика да и порекло енглеске „Илијаде“ долази од упечатка који је Омир учинио на преводиоца још као ђака у школи; као што су „Персијеве старине“, распалиле младу душу Стотову, и покренула га да приђе збирци и певању, оних његових „Граничних Балада“. Акити су добре књиге само добре друге; оне су још и чуварке од злог друштва. „Природан нагон читању умноме раду“ — вели Томас Худ — „сва је прилика да ме је спасла од оне моралне провалије, у коју обично падамо кад у раној младости родитеља изгубимо. И мене су моје добре књиге спасле и

од скитње, и скитница, и од крчме и меане“. Некако не иде се лако у то друштво, кад је човек прочитао и заволео једнога Шекспира или Милтона“.

С правом је речено да најбоље књиге највише личе на добра дела. Оне су те силе које нас чисте, дижу и држе; које нам шире и ум и срце, које нас штите од зла светска утицаја, и које дају прав и здрав правац нашем карактеру. У северним универзитетима нашим у којима се стари класици предају с основом се зову „Разреди човечанства“. И, ма да је у последње време класична настава имала да издржи прилично нападе, опета спора не може бити да оне дају највиши печат умној култури. Класицизам је био учитељ и модерних реформатора, и он је преко њих и преобразио стару Јевропу. Он је задахнуо највеће патриоте сада најестог века, а од тада постојано карактерисао највеће државнике наше.

Учени Иресмус био је мњења: да су књиге тако исто потребе живота као и хаљине. Он је сам често пазаривао књиге с новцем с којим је имао да се „понови“. Лично, најрадије је имао Цицерона, за чија је дела још рекао: да није могао да их по прочитању остави, а да их још и устима не принесе“... Исти класик (Цицерон) решио је и судбину светог Августина; јер је у младости својој овај „отац цркве“ био прави блудни син. С тог пута га је кренуо и на прави извез Цицерон на којег је „Хортензије“ он случајно наишао.... „Кад дођем дотле да ми ваља мрет — вели стари пуританац Бакстер — „жалићу за многим чим али не и најмање за друштво мојих књига“...“

Излишно је, мислимо, и говорити о огромном утицају књига на општу цивилизацију човечанства. То су те умне благајне рода људског, књиге су записке свију трудова и плодове, напора и подвала, победа и пораза на пољу и науке, и философије, и религије и морала. Оне су у свима временима биле најмоћније покретачке снаге. „Од светог Јеванђеља“ вели Де Бонал — па до Русовљевог „Contrat Social“ књиге су правиле све револуције. И доиста, велика књига често је веће дело од велике битке. Чак и романи и приповетке стварају чудеса. Рабле у Француској и Сервантос у Шпанији, оборили су власт мајмунлука и лажног ритерства, простом снагом своје сатире, тим природним контрастом људскога терора. Људи су се смејали и на боље мењали. Исто тако и „Телемак“ кад се на свет јавио, подсетио је људе на хармонију природе.

„Песници су“ — вели Хазмит — дуговечнији од јунака на бојноме пољу; они дишу више ваз-

духом бесмрћа. Ови живе потпунији и у мислима и у делима својим. Ми имамо у својим рукама све што су Омир и Виргил урадили, баш као да смо поред њих порасли. Дела њихова ми можемо метути у недра, или турити под главу или принети устима; док од онога што су толики други силни и бесни, на земљи починили, нема данас ни трага ни гласа... Јача је, нежнија, веза између мисли и дела; јер су мисли, као оно пламенови, који се спајају и веће од себе стварају. Речи, идеје, осећаји с временом хоће само да отврдну; а ствари, тела и радови хоће да иструле, да се душе и ветру предаду.... Не само да рад људски хоће да ишчезне, него хоће да избледе и оне врлине и оне особине које су те радове дале. *Дух* једини остаје беслутан, и прелази недирнут потомству и у наслеђе... Јест, *речи* су једине *ствари* које до века трају. *)

РАСПОРЕД

Свечаности приликом освештавања заставе „Даворја“
4. септембра ове год. у Раковици.

I.

Скуп друштва „Даворја“ и изасланика певачких друштава у друштвеном стану телеграфска улица Бр. 9 у 7 часова изјутра. Одавде се креће спровод са заставом и музиком ка железн. станици.

На станици пева Хор „Даворја“ друштвену химну при уношењу заставе у кола.

Пред сам полазак влака свира музика престолонаследника краљевића марш.

Засебан друштвени воз полази тачно у 8 часова, воз стиже код 9. кмтра у 8 часова и 20 минута. Одавде се креће цео спровод уз свирку музике манастиру Раковици (15 минута).

Код Манастира дочекује госте одређени одбор.

У 9 час. света литургија на којој ће се освештати друштвена застава, на служби пева хор „Даворја“.

Освештавање заставе поздравља се пуцњавом из прангија. После крштења примања честитања од стране представника и изасланика певачких дружина, и отпоздрав Даворја. Ова се свечаност завршава певањем попутнице „Књаза Михајла“.

II.

Послужење.

Певање песама (у хору и севдалиски).

Седељка са овим народним играма:

„Прстена у руке“ — „Полеће, полеће“ — „адвоката“ — или „давуције“.

Ручак, седање за сто по огласу музике. Ручак започиње после одпеваног „оченаша“. За ручком уобичајене здравице. На прву здравицу Краљу одговара хор певањем „химне“.

Ручак се завршава песмом „слава отцу“.

III.

У 3 часа почиње забава која се отвара игром „Краљево оро“. — (Распоред игранке и певанке изаћи ће засебно). Између игара певање, декламавање и пошалице.

Нарочитим знаковима, објавиће се почетак народних игара које се деле у два одељка народне и забавне игре.

1. Наградне су игре:

- A. { „Отимање јаглука“.
„Скока сместа“,
„и трчке (или загонке).
„камена с рамена“.

2. Забавне игре:

- B. { „Гонење хајдука“.
„Миш — миш“.
„Самоскока преко штапа“.
„Хрвање јежа“.
B. { „Игра на плојке“.
„Ђушкање“.
„Топа, топа — куц, куц“.

IV.

У 6¹/₂ часова креће се друштво са заставом од манастира деветом километру (пуштање ватромета уз пут). — У 7 часова полазак у Београд.

Са железничке станице иде свечан спровод у књаз Милошеву улицу, краљ Миланову улицу где се уз песму поздрави с кумом и продужава пут у стај да остави заставу.

V.

Цене: Улазница и подвоз са ручком 5.— дин.

„ „ „ без ручка 2.— „

Улазница и подвоз за помажуће чланове Даворја. 4.— „

Улазница и подвоз без ручка . . . 1.— „

За чланове пев. друштва све. . . . 3.— „

„ „ „ „ без ручка 1.— „

Деца и ђаци средњих школа плаћају

улаз и подвоз 1.50 дин.

Управа „Даворја“.

Примедба. За сваки одељак свечаности одређени су нарочити редари који имају на левој страни знак од I—IV.

Одређени редари за народне игре имаће на левој страни плаве врпце. Редари при игранци и певанци беле врпце.

Улазнице уједно са железничком картом могу се купити код: г. Триф. Ђорђевића др. благајника и Ђорђа Банковића подблагајника у др. стану, и код сваког члана. У трговинама г. Игњата Даничића књижара Тоше Мраовића, Петра Ђурчића, Мите Милутиновића, двор. ап. и Јевте Павловића и комп. Чланови певачких дружина добијају улазнице у друштвеном стану.

Други засебни воз за Раковицу полази у 2¹/₄ часа по подне. Возовима овим нико се не може возити без друштвене улазнице.

*) Види Хаалптово дело „О мислима и радњама“.

духом бесмрћа. Они живе потпунији и у мислима и у делима својим. Ми имамо у својим рукама све што су Омир и Виргил урадили, баш као да смо поред њих порасли. Дела њихова ми можемо метути у недра, или турити под главу или принети устима; док од онога што су толики други силни и бесни, на земљи починили, нема данас ни трага ни гласа... Јача је, нежнија, веза између мисли и дела; јер су мисли, као оно пламенови, који се спајају и веће од себе стварају. Речи, идеје, осећаји с временом хоће само да отврду; а ствари, тела и радови хоће да иструле, да се душе и ветру предаду.... Не само да рад људски хоће да ишчезне, него хоће да избледе и оне врлине и оне особине које су те радове дале. *Дух* једини остаје беслутан, и прелази недирнут потомству и у на слеђе... Јест, *речи* су једине *ствари* које до века трају. *)

РАСПОРЕД

Свечаности приликом освештавања заставе „Даворја“
4. септембра ове год. у Раковици.

I.

Скуп друштва „Даворја“ и изасланика певачких друштава у друштвеном стану телеграфска улица Бр. 9 у 7 часова изјутра. Одавде се креће спровод са заставом и музиком ка железн. станици.

На станици пева Хор „Даворја“ друштвену химну при уношењу заставе у кола.

Пред сам полазак влака свира музика престо-
ловаследника краљевића марш.

Засебан друштвени воз полази тачно у 8 часова, воз стиже код 9. кмтра у 8 часова и 20 минута. Одавде се креће цео спровод уз свирку музике манастиру Раковици (15 минута).

Код Манастира дочекује госте одређени одбор.

У 9 час. света литургија на којој ће се освештати друштвена застава, на служби пева хор „Даворја“.

Освештавање заставе поздравља се пуцњавом из прангија. После крштења примања честитања од стране представника и изасланика певачких дружина, и отпоздрав Даворја. Ова се свечаност завршава певањем попутнице „Књаза Михајла“.

II.

Послужење.

Певање песама (у хору и севдалиски).

Седељка са овим народним играма:

„Прстена у руке“ — „Полеће, полеће“ — „адвоката“ — или „давуције“.

Ручак, седање за сто по огласу музике. Ручак започиње после одпеваног „оченаша“. За ручком уобичајене здравице. На прву здравицу Краљу одговара хор певањем „химне“.

Ручак се завршава песмом „слава отцу“.

III.

У 3 часа почиње забава која се отвара игром „Краљево оро“. — (Распоред игранке и певанке изаћи ће засебно). Између игара певање, декламација и пошалице.

Нарочитим знаковима, објавиће се почетак народних игара које се деле у два одељка народне и забавне игре.

1. Наградне су игре:

- A. { „Отимање јаглука“.
„Скока сместа“,
„и трчке (или загонке).
„камена с рамена“.

2. Забавне игре:

- B. { „Гонење хајдука“.
„Миш — миш“.
„Самоскока преко штапа“.
„Хрвање јежа“.
- B. { „Игра на плојке“.
„Ђушкање“.
„Топа, топа — куц, куц“.

IV.

У 6¹/₂ часова креће се друштво са заставом од манастира деветом километру (пуштање ватромета уз пут). — У 7 часова полазак у Београд.

Са жељезничке станице иде свечан спровод у књаз Милошеву улицу, краљ Миланову улицу где се уз песму поздрави с кумом и продужава пут у стан да остави заставу.

V.

Цене: Улазница и подвоз са ручком 5.— дин.

„ „ „ без ручка 2.— „

Улазница и подвоз за помажуће чла-

нове Даворја. 4.— „

Улазница и подвоз без ручка . . . 1.— „

За чланове пев. друштва све. . . . 3.— „

„ „ „ „ без ручка 1.— „

Деца и ђаци средњих школа плаћају
улаз и подвоз 1.50 дин.

Управа „Даворја“.

Примедба. За сваки одељак свечаности одређени су нарочити редари који имају на левој страни знак од I—IV.

Одређени редари за народне игре имаће на левој страни плаве врпце. Редари при игранци и певанци беле врпце.

Улазнице уједно са железничком картом могу се купити код: г. Триф. Ђорђевића др. благајника и Ђорђа Банковића подблагајника у др. стану, и код сваког члана. У трговинама г. Игњата Даничића квијжара Тоше Мраовића, Петра Ђурчића, Мите Милутиновића, двор. ап. и Јевте Павловића и комп. Чланови певачких дружина добијају улазнице у друштвеном стану.

Други засебни воз за Раковицу полази у 2¹/₄ часа по подне. Возовима овим нико се не може возити без друштвене улазнице.

*) Види Хазлитово дело „О мислима и радњама“.